

متن پرسش

سلام استاد: در رابطه با آیه‌ی اول سوره‌ی بینه، هرچند هر کدام از مفسرین، چیزی برای تفکیک در تقدیر گرفتند و پیرانتزی اضافه کرده‌اند (مثلا علامه می‌فرمایند «از سنت هدایت» منکف نیستند) اما به نظر می‌رسد که نیازی به در تقدیر گرفتن نباشد؛ بلکه بدون پیرانتز، بیان آیه، روشن‌تر و بین‌تر است، و ادامه‌ی مباحثی که در آیات بعدی فرمودید، هماهنگ‌تر است. دو بیان ذیل، بدون نیاز به تقدیر است:

۱. در زبان عرفی نیز اگر بگوییم «لوبیا قرمزها جدا شده» نیازی نداریم که بگوییم از چه چیزی جدا کردیم؟! چون واضح است که از دیگر انواع لوبیا (سفید و ...) جدا شده‌اند. در این آیه نیز، خداوند می‌فرماید که کافران، جدا نبودند، تا زمانی که بینه آمد، یعنی کافران میان اهل کتاب و مشرکین بودند و از دیگر مردم جدا نبودند. و در تاریخ هم، این حقیقت قابل مشاهده است که با حضور رسول و انسان کامل است که کافران، از دیگران جدا می‌شوند. چه این که در داستان خلقت آدم نیز، با حضور آدم، ابلیس کافر، از فرشتگان جدا شد. و در انقلاب اسلامی نیز، با حضور امام، کافرانی که لباس دین به تن داشتند، از مومنان جدا شدند. پس در واقع، آیه‌ی اول می‌فرماید مومن و کافر، مخلوط بودن تا زمانی که بینه آمد. ۲. «من» در «مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْمُشْرِكِينَ» بیانیه نباشد، بلکه به معنی «از» باشد، یعنی کافران «از» اهل کتاب و مشرکین، جدا نبودند. به بیان دیگر، خداوند همه‌ی اهل کتاب و مشرکین را، کافر نمی‌داند! کافر کسی هست که نسبت به حقیقت، بسته و کور است «إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (بقره: ۶)». اما اهل کتاب و مشرکین آن زمان، همه نسبت به حقیقت، کور و کر نبودند! بلکه تنها بعضی از آن‌ها، چنین بودند. اما چون فضا، روشن «بین» نبود، کافر و مومن، مخلوط بودند. اما بعد از آمدن بینه، کافران از میان اهل کتاب و مشرکین، جدا شدند. فقط ممکن است این ابهام مطرح شود که: مگر مؤمن مشرک داریم که با آمدن بینه، از کافران مشرک، جدا شوند؟ که پاسخ این است که اکثر مومنان، مشرک هستند. «وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِكُونَ (یوسف: ۱۰۶)» و در تاریخ نیز، چنین شد؛ یعنی هم مشرکین، و هم اهل کتاب، بعد از آمدن بینه، به دو دسته‌ی مومن و کافر، تقسیم شدند. چراکه در میان مشرکین مکه، واقعا کسانی بودند که نسبت به حرف حق، گوش شنوا داشتند و کافر نبودند و بعد از آمدن بینه، اسلام آوردند.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱. به نظر بنده همین است که می‌فرمایید. آری! با آمدن بینه، جایگاه جبهه حق از جبهه باطل مشخص می‌شود. ۲. این نکته درستی است که همه اهل کتاب، مشرک نبودند، ولی

با نظر به آن فضا که اهل کتاب اعم از یهود و نصارا گرفتار نوعی شرک شده بودند به همان معنایی که قرآن می‌فرماید: « وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ » و از این جهت در آیه ۴ سوره بینه که می‌فرماید: « وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ » موضوع را برای مشرکین و اهل کتاب با واژه «أُوتُوا الْكِتَابَ» می‌آورد زیرا کتاب به عنوان قرآن برای هر دو گروه آمده و آنها را در این رابطه از هم جدا نکرده است. موفق باشید